

חוזר מעסיקים:

חוזר מס': 1503

נושא: אי רישום ואי תשלום דמי ביטוח- אחראיות המעביד

תאריך: 5/3/2023.

תכני החוזר:

- 1..... חוזר מעסיקים:
- 1..... תכני החוזר:
- 2..... כללי
- 2..... הגדרות
- 3..... נסיבות בהן תופעלנה הוראות סעיף 369
- 3..... נסיבות שבהן המוסד לא יפעיל את הוראות סעיף 369
- 3..... קביעת תקופת ההפרה
- 4..... דוגמאות לקביעת תקופת ההפרה והחלת הוראות סעיף 369
- 4..... מעסיק שלא דיווח ולא שילם על כל רכיבי השכר
- 5..... אופן הטיפול של פקיד הביטוח והגבייה
- 5..... א. שליחת מכתב כוונה לחייב מעסיק לפי הוראות סעיף 369
- 5..... ב. אפשרויות המעסיק
- 5..... ג. החלטת פקיד גביה ראשי
- 5..... ד. תשלום המעסיק
- 6..... נספח א - לוח י"א 1 לחוק: תקופת ההפרה והסכום המרבי לחיוב המעסיק
- 7..... נספח ב' - מכתב כוונה לדרישה למעסיק

כללי

הוראות סעיף 369 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה – 1995 (להלן – החוק) קובעות את אחריות המעסיק לשיפוי המוסד לביטוח לאומי (להלן – המוסד) בסכום השווה לגמלאות בכסף ששילם המוסד, או שהוא עתיד לשלמן ואת השווי הכספי של הגמלאות בעין שניתנו לזכאי לגמלה, במצבים בהם - לא נרשם מעסיק או לא דיווח על העסקת עובד או לא שילם את דמי הביטוח במועד, בגין העסקת העובד; ולפני הרישום או אחרי מועד התשלום ולפני סילוק הפיגורים, קרה מקרה המזכה את העובד בגמלה.

במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות יעדי התקציב 2017-2018), התשע"ז-2016, תוקן סעיף 369 לחוק, באופן שיחזק את כושר ההרתעה של המוסד מול מעסיקים להימנע מאי רישום/דיווח/ אי תשלום דמי ביטוח במועד בגין העסקת עובדים. כמו כן, תיקון החוק מאפשר למוסד לאכוף בדרך יעילה ואפקטיבית באמצעות פקודת מסים (גבייה), את גביית החוב שנוצר בגין הפעלת סעיף זה.

ויודגש, השינוי המהותי בהוראות הסעיף כאמור הינו שהחל מיום 1.7.2017, המוסד **רשאי לפעול מול מעסיק לפי פקודת מסים (גבייה) לגביית סך שווי הכספי של הגמלאות ששולמו וישולמו על ידי המוסד לעובד** בהתאם לתנאים שיפורטו להלן.

הגדרות

הוראות סעיף 369 לחוק לאחר שתוקנו יופעלו בהתאם להגדרות להן:

- **"עובד"** - עובד שהגיש, או שבגיני הוגשה תביעה לגמלה;
- **"מעסיק"** - לעניין זה, מעסיק לפי חוק הביטוח הלאומי, לרבות מי שהיה מעסיק ולרבות מעסיק במשק בית;
- **"תביעה"** - תביעה לגמלה שהוגשה ע"י עובד או בגינו;
- **"יום העילה"** - דמי פגיעה, קצבת נכות מעבודה או תלויים – יום הפגיעה. קצבת זקנה, דמי לידה, שמירת הריון ודמי אבטלה – יום תחילת הזכאות. קצבת שאירים – יום הפטירה. והכל על כל מקרה המזכה בגמלה שקרה ביום 1.7.2017 ואילך;
- **"פקיד גבייה ראשי"** - עובד המוסד שמנהלת המוסד הסמיכה אותו לפי הוראות סעיף 369 לחוק.

נסיבות בהן תופעלנה הוראות סעיף 369

- א. מעסיק שלא היה רשום ככזה ביום העילה או שלא דווח על העסקת העובד ביום העילה או שלא שילם דמי ביטוח ולא סילק את הפיגורים במועד האמור.
 - ב. מעסיק שהיה רשום במוסד, אולם על פי הודעתו בדבר אי העסקת עובדים נסגר תיק הניכויים, ועם זאת העסיק בפועל את העובד ביום העילה.
 - ג. מעסיק שהגיש דוחות אי-העסקה לתקופה שבה העסיק בפועל את העובד ביום העילה.
 - ד. מעסיק רשום שהעסיק עובדים אולם דיווח ושילם דמי ביטוח רק עבור חלק מהעובדים ביום העילה, ולא דיווח ושילם את דמי הביטוח במועד בגין העסקת העובד.
 - ה. מעסיק שדווח על חלק משכרו של העובד בלבד (על רכיבי שכר מסוימים דיווח ועל אחרים לא) כפי שהתגלה בביקורת ניכויים או בעקבות תביעה לגמלה של העובד ביום העילה; רכיבי שכר שהמעסיק לא שילם בגינם דמי ביטוח, ועל בסיסם שולמה תוספת גמלה לעובד.
- *** העובדה לגבי היותו של המעסיק עונה על אחת מהחלופות האלה, יכולה לעלות אגב תביעה של עובד לגמלה או ביקורת ניכויים או בכל דרך אחרת במסגרת הפעילות השוטפת של המוסד לביטוח לאומי

נסיבות שבהן המוסד לא יפעיל את הוראות סעיף 369

- א. המעסיק חתם, לפני יום העילה המזכה את העובד בגמלה, על הסדר תשלומים לסילוק החוב והוא מקיים את ההסדר;
- ב. כאשר למוסד קיימת זכות תביעה לפי סעיף 328 לחוק ("שיבוב") ורק לגבי החלק מהסכום שלא נגבה לפי הוראות סעיף 328 האמור.

קביעת תקופת ההפרה

הוראות תקנה 12 לתקנות הביטוח הלאומי (רישום), התשכ"ג – 1963 קובעות כי מעסיק חייב ברישום במוסד תוך שבועיים מיום היותו לראשונה מעסיק.

כן, בהתאם לסעיף 353 לחוק, חייב מעסיק בתשלום דמי ביטוח בגין העסקת עובד ביום ה-15 בחודש שאחרי תקופת התשלום.

עם זאת, בחוק (לוח י"א) נקבעה תקופה מינימלית של 30 ימי הפרה שרק ממנה ואילך ניתן יהיה לראות באי רישום או אי התשלום של דמי הביטוח כהפרה אשר מאפשרת למוסד לחייב את המעסיק בתשלום (ר' טבלת תקופת ההפרה והסכום המרבי לחיוב מעסיק כנספח א').

דוגמאות לקביעת תקופת הפרה והחלת הוראות סעיף 369

• דוגמה 1

עובד נפגע בעבודה בתאריך: 16.7.2022. העובד התחיל לעבוד אצל אותו מעסיק מיום 1.7.2022. המעסיק לא היה רשום במוסד כמעסיק. המעסיק לא דיווח על עובד זה.

במקרה זה לא קיימת הפרה לפי סעיף 369, מאחר שלא עברו 30 ימים מהיום בו חלה חובה על המעסיק לדווח על העובד למוסד.

• דוגמה 2

עובד נפגע בעבודה בתאריך: 16.8.2022. העובד התחיל לעבוד אצל אותו מעסיק מיום 1.7.2022. המעסיק לא היה רשום במוסד כמעסיק. המעסיק לא דיווח על עובד זה. במקרה זה קיימת הפרה לפי סעיף 369, מאחר שעברו 30 ימים מהיום בו הייתה חלה חובה על המעסיק לדווח (14 ימים+30 ימים). המעסיק כלל לא היה רשום ועברו יותר משבועיים מיום היותו לראשונה מעסיק.

• דוגמה 3

עובד נפגע בעבודה בתאריך: 1.10.2022. העובד התחיל לעבוד אצל אותו מעסיק מיום 1.7.2022. המעסיק היה רשום במוסד כמעסיק. המעסיק לא דיווח ולא שילם על עובד זה כלל. במקרה זה קיימת הפרה לפי סעיף 369, מאחר שהמעסיק היה רשום ומועד התשלום החוקי חל בתאריך 15.8.2022 ועברו עוד 30 ימים והמעסיק טרם שילם את דמי הביטוח.

מעסיק שלא דיווח ולא שילם על כל רכיבי השכר

מעסיק שלא דיווח ולא שילם במועד בגין העובד על כל רכיבי השכר החייבים בדמי ביטוח לפני יום העילה, ובגין אותם רכיבים היה על המוסד לשלם תוספת לגמלה.

חישוב עומק פיגור יערך כלהלן:

- א. בעקבות תביעת העובד לתוספת גמלה בגין שכר שלא שולם- מספר החודשים בהם לא שולמו דמי ביטוח בגין אותו רכיב שכר;
- ב. בעקבות ביקורת ניכויים - מספר השנים בהם לא שילם המעסיק דמי ביטוח בגין אותו רכיב בביקורת הניכויים שבגינה שולמה תוספת הגמלה

אופן הטיפול של פקיד הביטוח והגבייה

אם בעקבות תביעה של עובד לגמלה, נמצאה תקופת הפרה של המעסיק ביום העילה, יפעל פקיד גבייה ראשי כדלקמן:

- א. שליחת מכתב כוונה לחייב מעסיק לפי הוראות סעיף 369 ישלח למעסיק **בדואר רשום** מכתב כוונה לחייבו לפי הנוסח המצורף **בנספח ב'** בחתימת מנהל תחום הביטוח והגבייה בסניף ויצויינו בו:
- תקופת אי הרישום או אי התשלום או אי סילוק פיגורים.
 - סכום החיוב והמועד לתשלומו.
 - את זכות המעסיק לטעון טענותיו בכתב בפני פקיד גבייה ראשי בציון המועד האחרון לשליחת הטענות.

לצורך קביעת סכום הגמלה שינקב במכתב הדרישה, יברר תחילה פקיד הגבייה את הפרטים הדרושים במחלקת גמלאות: סכום הגמלה הינו כדלקמן:

- פגיעה בעבודה – סכום דמי הפגיעה ששולמו כולל מענק נכות מעבודה או קצבת נכות זמנית מעבודה עד שנה אחת, אם שולמו, וגמלאות בעין אם שולמו;
- דמי לידה – הסכום ששולם;
- דמי אבטלה – הסכום ששולם;
- בקצבאות זקנה, שאירים תלויים ונכות מעבודה, הממשיכות להשתלם יבקש פקיד הגבייה סכום היוון הגמלה. לצורך זה, יעביר פקיד הגבייה בקשה בכתב אל אקטואר המוסד במשרד הראשי לערוך היוון הקצבה כולה ליום ה-1 בחודש שלאחר הפניה אליו. עם קבלת פרטי הסכום המהוון ישלח מכתב הדרישה.
- מעסיק שלא דיווח ולא שילם על כל רכיבי השכר של העובד יחויב בגמלה יחסית, היינו החלק שהשפיע על הגמלה.

ב. אפשרויות המעסיק

1. קיבל המעסיק את ההודעה על הכוונה לחייבו רשאי הוא לטעון את טענותיו בכתב בתוך 45 ימים בפני פקיד גבייה ראשי.
2. לא טען המעסיק את טענותיו בתוך 45 ימים ממועד שנמסרה לו הודעה על כוונת חיוב, יראו הודעה זו כדרישת תשלום שנמסרה למעסיק במועד האמור.

ג. החלטת פקיד גבייה ראשי

החליט פקיד גבייה ראשי לחייב את המעסיק לפי סעיף זה ימסור לו דרישת תשלום שבה יציין את סכום החיוב ואת המועד לתשלומו ויפרט את נימוקי החלטתו; החליט פקיד גבייה ראשי שלא לחייב מעסיק כאמור, ימסור לו על כך הודעה בכתב.

ד. תשלום המעסיק

המעסיק ישלם את סכום החיוב בתוך 30 ימים מיום שנמסרה לו דרישת תשלום כאמור. לא שולם החיוב במועד, ייוספו עליו לתקופת הפיגור הפרשי הצמדה כהגדרתם בחוק פסיקת ריבית והצמדה, עד לתשלומו. ככל שהחוב לפי הוראות הסעיף האמור לא ישולם, יחולו על החוב ההוראות לפי פקודת מסים (גבייה).

נספח א - לוח י"א 1 לחוק: תקופת ההפרה והסכום המרבי לחיוב המעסיק

להלן פירוט לוח י"א 1 כפי שהוסף לחוק

פרט	טור א' תקופת ההפרה	טור ב' הסכום המרבי לחיוב
1.	אי רישום או אי תשלום לתקופה שעולה על 30 ימים ואינה עולה על 6 חודשים	עד חמש פעמים השכר הממוצע כמשמעותו בסעיף 2(ב) ולא יותר מסכום השווה לגמלאות בכסף ששילם המוסד לעובד או שהוא עתיד לשלמן
2.	אי רישום או אי תשלום לתקופה שעולה על 6 חודשים ואינה עולה על 12 חודשים	עד עשר פעמים השכר הממוצע כמשמעותו בסעיף 2(ב) ולא יותר מסכום השווה לגמלאות בכסף ששילם המוסד לעובד או שהוא עתיד לשלמן
3.	אי רישום או אי תשלום לתקופה שעולה על 12 חודשים	עד עשרים פעמים השכר הממוצע כמשמעותו בסעיף 2(ב) ולא יותר מסכום השווה לגמלאות בכסף ששילם המוסד לעובד או שהוא עתיד לשלמן

נספח ב' – מכתב כוונה לדרישה למעסיק

דואר רשום

לכבוד

א.ג.נ.,

הנדון: מר ישראל ישראלי (שם העובד)

1. למר ישראלי ישראלי (להלן: "העובד") שולמה מאת המוסד גמלת _____.
2. בדיקתנו העלתה, כי בתאריך זכאותו לפי החוק לגמלה האמורה, הוא הועסק על ידכם.
3. בהתאם להוראות סעיף 369 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה – 1995 ולסכומים שנקבעו בחוק, הנכם נדרשים לשלם את סכום הגמלה בסך של _____ ששולמה ו/או עתידה להשתלם לעובד וזאת בשל אחד ו/או יותר מהסיבות הבאות:
 - בגין אי רישומך כמעסיק על פי החוק.
 - בגין אי תשלום דמי ביטוח מלאים עבור העובד במועד על פי החוק.
4. הנך רשאי להעלות טענותיך בכתב בתוך 45 ימים ממועד קבלת מכתבנו זה בפני פקיד גבייה ראשי.
5. באם ולא תתקבלנה טענותיך כנגד הכוונה לחייבך בהודעה זו וזאת בתוך פרק הזמן המצוין לעיל, , תידרש לשלם בתוך 30 ימים את הסכום המצוין בפנייה זו.
6. באם לא ישולם הסכום האמור במועד, יתווספו עליו לתקופת הפיגור הפרשי הצמדה כהגדרתם בחוק פסיקת ריבית והצמדה התשכ"א-1961 וזאת עד לתשלומו.
7. על גביית הסכום האמור יחולו הוראות פקודת מסים (גביה).

מנהל תחום ביטוח וגביה